

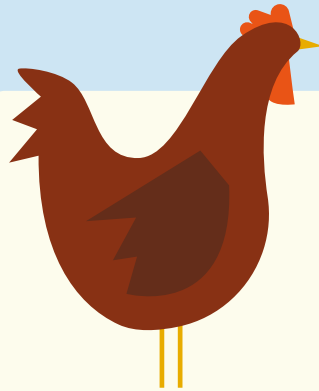

BIOLOGISCHE LANDBOUW

Dierenwelzijn als kernwaarde

Biologisch vee krijgt meer leefruimte, voldoende strooisel en natuurlijk licht. Daardoor kunnen ze beter hun natuurlijk gedrag vertonen.

In de biologische landbouw kunnen dieren zo veel mogelijk naar buiten. Onderzoek toont aan dat dit hun welzijn ten goede komt.

Biologische landbouw beperkt het aantal medische ingrepen en zet eerder in op preventie. Dat leidt tot gezondere dieren.

Wat loopt er fout?

Het romantische beeld van een boerderijtje met enkele koeien, wat kippen en een varken strookt al lang niet meer met de realiteit. De afgelopen decennia werden veehouderijen alsmaar groter: ze hielden niet alleen meer dieren, maar begonnen zich ook te specialiseren. **Die industrialisatie van de dierlijke productie had als effect dat kwantiteit voorrang kreeg op kwaliteit.**

Dieren kregen daardoor minder ruimte en worden vaak binnengehouden. Doordat dieren te dicht op elkaar worden gehouden, gaan ze uit verveling en frustratie soms hun soortgenoten pikken of bijten. Oplossingen zijn dan bijvoorbeeld gecoupeerde staarten, onthoornen of snavels kappen (1).

Dierenwelzijn heeft dus geen prioriteit, al begint dat stilaan te veranderen. Door een aantal crisissen zoals de varkenspest, mond-en klauwzeer en de vogelgriep is er ook bij het grote publiek meer bewustzijn gekomen voor het welzijn van landbouwdieren. **Een vijfde van de Europese consumenten zegt dat dierenwelzijn het belangrijkste aspect is van 'duurzame' voeding (2,3).**

Dierenwelzijn is de eerste plaats een kwestie van respect: levende wezens verdienen een pijnvrij leven en een bestaan waarbij ze hun natuurlijk gedrag kunnen uiten. Welzijn betekent dus meer dan de afwezigheid van ziekte, maar gaat over de leefomgeving. Op dat vlak is er nog veel werk aan de winkel.

Hoe behandelt bio dieren beter?

Dierenwelzijn is een van de kernwaarden voor de biologische landbouw. Daarom legt de biowetgeving een aantal regels op als het gaat over dierenwelzijn. In de gangbare landbouw is er ook een groeiend bewustzijn en officiële adviezen zullen altijd pleiten voor meer aandacht voor het dier, maar verschillende dieronwaardige praktijken blijven toegelaten. In biologische landbouw zijn het gebruik van kooien, het aanbinden van herkauwers, dwangvoeding, het gebruik van muilbanden en elk gelimiteerd voederregime duidelijk verboden.

Biologische dieren krijgen meer ruimte en huisvesting

Biologisch gehouden dieren moeten altijd naar buiten kunnen als het weer en de gezondheid het toelaat. Ze krijgen dus veel beweging, frisse lucht en de mogelijkheid om hun natuurlijk gedrag te vertonen. De voordelen van een buitenloop blijken uit recent onderzoek: leghennen die elke dag naar buiten kunnen, hebben minder schade aan hun verenkleed door verenpikken en ook minder pikwonden (4).

		Gangbaar	Biologisch
 Leghennen	Oppervlakte binnenruimte	9 hennen per m ²	6 hennen per m ²
	Vrije uitloop naar buiten	Geen eis	4 m ² per kip, 8 uur per dag, met begroeiing
 Varkens	Zeug loopt los in kraamhok		Zeugen kunnen vrij nestelen
	Vleesvarkens binnenruimte		0,8 m ² t/m 1,5m ² , afhankelijk van gewicht
	Vleesvarkens buitenruimte		0,6 m ² tot 1,2m ² , afhankelijk van gewicht
 Melkrunderen	Stal oppervlakte per rund	Geen eis	6 m ² per dier, afhankelijk van gewicht
	Zachte ligplaats	Geen eis	Schone, droge ligruimtes die zijn ingestrooid
	Weidegang	Geen eis	Verplicht, zo vaak als mogelijk
 Geiten/schapen	Oppervlakte binnenruimte	Geen eis	1,5 m ² per dier
	Zachte ligplaats	Geen eis	Schone, droge ligruimtes die zijn ingestrooid
	Weidegang	Geen eis	Verplicht, zo vaak als mogelijk

Ook de inrichting van de stal is belangrijk voor dierenwelzijn. Zo moeten dieren in bio strooisel hebben op de vloer van de stal, wat zorgt voor meer (lig)comfort. Tevens kunnen de dieren via het strooisel hun natuurlijke neiging tot wroeten, scharrelen en grazen goed kwijt. Ook moet er altijd afleidingsmateriaal voorzien zijn in de stal. Dit wekt nieuwsgierigheid en interactie bij de dieren op. Omdat ze meer gestimuleerd worden door hun omgeving zijn biologische varkens minder agressief en bijten ze elkaar minder (5).

Systematische verminkingen als couperen van staarten en snavelkappen zijn daardoor in biologische veehouderij veel minder nodig. Zulke ingrepen zijn ook strikt omkaderd en beperkt.

Vaak worden vogelgriep en infecties als reden genoemd om kippen binnen op stal te houden, maar er komen minder wilde vogels (die voor besmetting kunnen zorgen) in uitlopen die zijn begroeid met bomen of struiken (4). Begroeiing helpt zo indirect het risico op vogelgriep verminderen. Biologische kippenhouders zorgen daarom altijd voor begroeiing.

Daarnaast voelen kippen zich veiliger, omdat ze zich zo kunnen verschuilen voor roofdieren. Voor darmparasieten is de stal een groter risico: daar worden meer parasieteneitjes gevonden in de mest dan in de buitenloop.

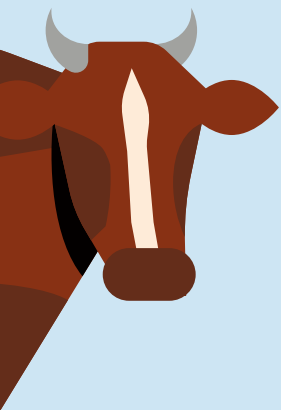
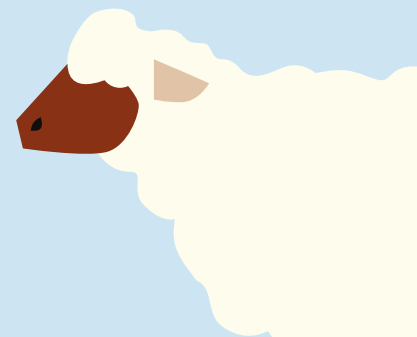
Biologische dieren en gezondheid

Biologisch gehouden dieren krijgen 100% biologisch voer. Dat betekent dat het ruw- en krachtvoer geteeld wordt zonder chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen en kunstmest. Ook zijn synthetische aminozuren en andere chemische additieven verboden. Bovendien krijgen biologische dieren een meer natuurlijk en divers dieet. Herkauwers moeten minstens 60% ruwvoeder zoals hooi en gras krijgen in hun dieet. Te veel krachtvoerders als maïs of granen zorgen voor ontstekingen en verteringsproblemen en dus een zwakkere gezondheid.

Biologische boeren zorgen voor een diverse voeding voor hun dieren, bijvoorbeeld door kruidenrijk grasland in te zaaien. Dat zorgt voor een verscheidenheid aan mineralen en vitaminen en dus ook gezondere dieren. Door dieren een kruidenrijke omgeving te bieden, kunnen ze deels zelf voor hun natuurlijke medicatie zorgen. Ze zoeken zelf instinctief naar bepaalde kruiden om een kwaal te verlichten of verhelpen (6).

In biologische vleeskippenproductie wordt uitsluitend met traaggroeiende rassen gewerkt: de dieren leven dubbel zo lang dan gangbare soortgenoten (81 in plaats van 42 dagen). Uit cijfers van Wakker Dier (7) blijkt dat snelgroeiende vleeskippen in gangbare pluimveebedrijven 2,5 keer meer voetzollaesies hebben dan traag groeiende kippen. Deze soort blaren ontstaan wanneer de dieren lange tijd in hun eigen uitwerpselen en het natte, zure strooisel staan. Deze blaren zijn zeer pijnlijk en beperken de vleeskuikens erg in hun bewegingsvrijheid. Pijnbestrijding wordt echter nooit toegepast. Een hogere bezettingsdichtheid is van invloed op het voorkomen van voetzollaesies: hoe meer kippen per vierkante meter, hoe meer uitwerpselen per vierkante meter en hoe slechter die drogen. Door de lagere bezettingsgraad en de buitenloop, komen voetzollaesies zeer zelden voor in biologische pluimveebedrijven.

In België worden meer dan 90% van kalveren het gangbare vleesvee ras (Belgisch Wit-Blauw) met een keizersnede geboren (8). Dit is in een biologische kudde ondenkbaar, omdat het percentage keizersnedes hier niet hoger mag zijn dan 20%. Biologische veehouders werken dan ook niet met rassen die niet meer op een natuurlijke manier kunnen bevallen, maar met robuuste rassen. Deze dieren hebben ook minder last van infectieziekten en een steviger beendergestel.

Bronnen

1. Advies van de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn van 17/12/2022: “Dierenwelzijn in de intensieve veehouderij”
2. Blokhuis, H., Veissier, I, Miele, M. (2010) “The Welfare Quality ® project and beyond: Safeguarding animal wellbeing” Acta Agriculturae Scandinavica, Section A – Animal Science 60 (3)
3. Alonso, M. E., Gonzalez-Montaña, J. R., Lomillos, J. M. (2020). “Consumers’ Concerns and Perceptions of Farm Animal Welfare” Animals 10 (3)
4. Bestman, M. (2022) “Thesis: Welfare and health aspects of free ranges for laying hens” Louis Bolk Instituut
5. FiBL (2022) “Welfare and environmental impact of organic pig production: a collection of factsheets” <https://orgprints.org/id/eprint/43802/1/1300-hb-power-en.pdf>
6. Wagenaar, J.-P., de Wit, J., Hospers-Brands, M., Cuijpers, W., van Eeckeren, N. (2017) “Van gepeperd naar gekruid grasland: functionaliteit van kruiden in grasland”. Louis Bolk Instituut.
7. Wakker Dier (2024) : “Factsheet voetzoollaesies vleeskuikens” <https://d1s9filwlitqj9.cloudfront.net/app/uploads/2024/07/25164955/2024-Factsheet-voetzoollaesies-vleeskuikens-.pdf>
8. Van de Wouwer, E., Kolkman, I., Ribbens, S., de Kruijff, A. (2009). “De techniek van de keizersnede bij het rund zoals uitgevoerd door Vlaamse dierenartsen”. Vlaams Diergeneeskundig tijdschrift 2009 (78).

